

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Archicancellariis Sacri Romani Imperii Ac Cancellariis Imperialis Avlae

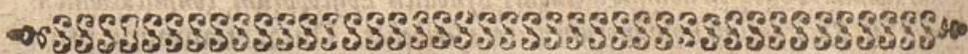
Mallinckrodt, Bernhard von

Monasteri[i] Westphaliae, 1640

Capvt Qvintvm. De Cancellariis S. Romanæ Ecclesiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11835

Santandreas Archiepiscopus; apud Hungaros Strigoniensis; Armachanus apud Hybernos. Daniæ Primatum ab Hadriano quarto olim obtinuit Archiepiscopus Lundenfis. Poloniæ Primatus ad Gnesnensem pertinet. Italia, quatenus Aquileiensi & Gradenfi non subest, non alium agnoscit, quàm summū Urbis & Orbis Pontificem, omnium ubiuis consistentium Primatum caput, & Patriarcharum Patriarcham. Orientalis Indiæ à Paulo IV Goanus constitutus est; in Occidentali Indiâ siue Americâ, ab eiusdem nominis Pontifice III, Mexicanus. Ad Primates etiam referendus videtur Moscuitarum Metropolita, licet Constantinopolitano Patriarchæ subfit; nam alicubi à Patriarchis Primates diuersos esse, licet communiter pro iisdem capiantur, vix dubium esse videtur.

CAPVT QVINTVM,
 DE CANCELLARIIS S. RO-
 MANÆ ECCLESIAE.

QVAM sit antiqua in Apostolicâ curiâ Cancellarij appellatio, necdum à quoquam, quod equidem cognouerim, proditum est; nec ego facile determinauerim, nisi quòd qualemcunque coniecturam infra sum prolaturus. Munus tamen ipsum illic quoque antiquissimam esse, dubio caret; ac parùm abest quin credam S. Hieronymum Damasi Papæ Cancellarium fuisse, quem in scribendis Ecclesiasticis epistolis adiuuisse, vitæ Scriptores non reticent, ac ipsemet sanctus vir alicubi fatetur. Maiori certè id verisimilitudine affirmatur, quàm quod ab aliquibus Ecclesiæ Romanæ Cardinalis fuisse asseritur; nisi quòd isto æuo tam Cancellarij, quàm Cardinalis appellatio necdum videatur vsu recepta fuisse. Hunc vetustissimis temporibus Notariorum Primicerium, ac deinceps Protoscriniarium dictum fuisse, probabile est. Vsurpata olim apud Romanam Ecclesiam ea nomina fuisse, ex Onuphrij Pantinij libello, *de vocibus Ecclesiasticis obscurioribus*, & aliunde constat; ac testatur ille, se obseruasse, prædictum Primicerium aliquando Cancellarij munus obijisse. Sic apud Lindenbrogium inter Priuilegia Hamburgensia, Nicolai primi Diploma subscriptum reperitur, sequentem in modum: *Scriptum per manum Leonis Notarij, Regionarij & Scriniarij, &c. Datum Kalend. Iul. per manus Tiberij Primicer.* *Sancta Sedis Apostolica.* Postmodum inualuit, Cancellaria-

cellarium obeuntes Bibliothecarios vocari, eò quòd Pontificij armarij cura simul illis concredita esset; quo munere inter alios functi sunt Anastasius & Guilielmus, qui vitas Pontificum scripserunt. Sequentibus annis longo tempore utroque vsi sunt titulo, ut iunctim & Cancellarios & Bibliothecarios se scriberent. Intermisso deinde hoc posteriori, prior aliquamdiù mansit, donec & illi nouus, qui etiam nunc perdurat, Vice-Cancellarij succederet. De huius officio Panuinius peculiari Opere egit, ut ipsemet testatur, quod necdù vidi. De Cancellarij autem, secundum vetustum morem, munere sic scribit alibi: *Omniùm igitur Scribarum, Notariorum & Scriuariorum Sacra Romana Ecclesia Princeps, Cancellarius vocabatur: quod munus diù in Ecclesiâ amplissimum fuit, & non nisi summæ auctoritatis Presbyteris, & sæpissime Episcopis, concedi solitum, &c.* Hic epistolæ Romani Pontificis nomine dictabat, Synodis Episcoporum consultationibus respondere, Sacerdotum Romanorum decreta scribere. Durat etiam nunc primaria illa dignitas, nec nominis imminutione ipsi rei derogatum est. Nam hodieque, post vnum summum Pontificem, maxima & honoratissima est Vice-Cancellarij in Curia præminentia. Pleraque tamen hoc tempore ad aliam formam reducta sunt, & ad Congregationes Cardinalium magnam iam partem curiales expeditiones & Papalia negotia pertinent: deinde dudum etiam ante erectiones Congregationum prædictarum, vel per Camera, vel Secretariæ viam, quarum neutra ad Vice-Cancellarij curam spectat, non pauca olim transisse reperiuntur, hodieque peraguntur: quibus de rebus consulendi sunt, qui de Romanæ Curie praxi scripserunt. Vice-Cancellarij autem officium in regimine Cancellariæ proprie consistit, ubi per bullata Diplomata negotia effectum suum consequuntur, eiusque subsunt iurisdictioni diuersa illa & compluria Officiorum Curialium corpora, *Scriptorum Apostolicorum, Secretariorum, Abbreuiatorum duorum generum, maioris nempe & minoris, ut vocant, Parc, Registratorum, Plumbatorum, Sollicitatorum literarum Apostolicarum, quos Ianizeros vocant, Correctorum earundem, Collectorum plumbi, Cancellariæ Notariorum, &c.*

Cur autem qui Cancellarius prius vocatus fuerat, postea temporis Vice-Cancellarij titulum assumpserit, causam reddit Zabarella in cap. Ne Romani. de Election. in Clement. quæ communiter à sequentibus Canonici Iuris interpretibus recepta fuit. Repudiat autem illam Gomezius ad regulas Cancellariæ in proæmio, & fabellæ loco habet, reddens hanc aliam; ideo nimirum isto dici nomine, quòd solus Pontifex in Ecclesiâ Dei Cancellarius sit. Hæc ratio si vera & subsistens sit, malè fecerint antiqui, apud quos ad annum Christi vsque 1187, Cancellarij nomen in ipsâ etiam Curia & Ecclesiâ Romanâ mansit. Magis igitur placet opinio Onuphrij Panuini, in Romanâ, non minus sacrâ quam profanâ, Historiâ versatissimi; cuius præmaturus in viridi æuo obi-

Nominis
Vice-Can-
cellarij in
Rom. Cur-
riâ ratio.

tus Ecclesiasticæ antiquitatis æstimatoribus perpetui luctus causa est. Is igitur Auctor in suâ de Pontificibus & Cardinalibus Romanis Epitome scribit, Albertum de Morâ Beneventanum tit. S. Laurentij in Lucina S. R. Eccl. Cardinalem, postea in Papatu Gregorium VIII dictum, ultimum fuisse omnium, qui Cancellarij appellationem obtinuerit. *In eius locum*, verba sunt Onuphrij, nullus Cardinalium factus est Cancellarius, nec aliquis susceptus, qui pro Cancellario ad tempus esset; sed Dominus Moyses quidam Lateranensis Canonicus Regularis, S. R. Eccl. Subdiaconus, ad id munus assumptus est; qui quod Cardinalis non esset, non Cancellarius, ut Cardinales se consueverant appellare, sed Cancellarij vicem agens dictus est; quia Cardinalis non erat: cum tamen re ipsâ ipso Cancellarij munere fungeretur, prouentusq; & regalia omnia Cancellarijs dari solita, à Pontifice haberet: Fuitq; hic primus, qui post longa tempora, cum non esset Cardinalis, Cancellarij Romane Ecclesie functus sit munere; antea enim non nisi Cardinalibus officium illud demandari consuetum erat, qui (ut diximus) cum non esset Cardinalis, non Cancellarius, ut Cardinales solebant, sed Cancellarij vicem agens dici voluit. Hinc Vice-Cancellarij origo manauit. Haftenus Onuphrius, qui ista refert sub Papâ Gregorio VIII; constat autem ex Constitutione decessoris eius Urbani III, eundem Moysen etiam sub ipso Cancellarij vices egisse. Bullarium Roman. tom. 1, pag. 30. Idem Panuinius in prædictâ Epitome, iam inde à Leonis IX Pontificatu, Cancellariorum, Pro-Cancellariorum, & deinde Vice-Cancellariorum seriem intertextit. Ac suspicari libet, cum non altius illos repetat, sub eodem S. Leone, aut verius decessorū eius proximorum aliquo, Clemente II aut Damaso, (certè Petrus Diaconus sub hoc posteriori Cancellariatum obijisse reperitur) primitus introductum fuisse Cancellarij nomen; rem ipsam enim longè antiquiorem esse quis tandem neget? Nil tamen hac de re pro certo & firmo temere affirmauerim. Reperio enim apud Lindenbrogium, inter Priuilegia Hamburgensia, Leonis quarti literas, his verbis subscriptas: *Data per manum Stephani Cancellarij Sancte Romane Ecclesie.* Amplius igitur deliberandum censeo; aliàs fortè certiora proditurus. Sed quicquid sit de Cancellariatu; illud quidem satis exploratum, quod idem Pontifex S. Leo IX, Hermannum II, Archi-Episcopum Coloniensem, S. Rom. Eccl. Archi-Cancellarium creauit. Id constat è Bullâ Apostolicâ prædicti Leonis; quam in vetustis Ecclesie S. Seuerini Colon. tabularijs inuenit, indeque transcripsit, ac perhumaniter mihi communicauit Dn. Agidius Gelenius indefessus antiquitatum tum matris Ecclesie, tum patriæ Germaniæ indagator & vindex, quæ inter reliqua illius Ecclesie Priuilegia, sequentia continet: *Confirmamus quoque tibi per hanc præceptionis nostræ paginam, Sancte &*

Aposto-

Archi-
Episcopus
Colonienf.
S. R. Eccl.
Archi-
Cancellarius.

Apostolicæ Sedis Cancellaturam, & Ecclesiam S. Ioannis Euangelistæ ante portam Latinam: vt te Petrus Cancellarium habeat, Ioannes hospitium præbeat. Quod autem de Cancellaturâ & Cancellario ait, de Archi-Cancellariatu intelligendum esse, clausula istius Diplomatis probat, quæ hoc modo se habet: *Data Nonas Maij, per manus Friderici Diaconi, S. Romanae Ecclesiae Bibliothecarij, atque Cancellarij, vice Domini Hermannii Archi-Cancellarij, & Coloniensis Archi-Episcopi, anno Domini Leonis IX Papæ IV, Indictione quintâ.* Fuit S. Leo Archi-Episcopi huius consanguineus, vt ex archiuis præfatus Gelenius obseruauit; quæ fortè inter alias causâ fuerit prolixioris istius exhibiti fauoris; voluntque sororem eiusdem Papæ fuisse Gepam Nouesiensem Abbatissam, quæ S. Quirini Martyris reliquias ad Ecclesiam suam detulit. Duo autem videntur circa prædictum Leoninum Diploma quæri posse. 1. An à Leone, vel præcedentium Pontificum aliquo, Coloniensis Ecclesia primitus Archi-Cancellariatum illum obtinuerit? 2. An personalis illa gratia fuerit, vel perpetua, & ad successores prorogata? Primum quod attinet, videtur dubium facere vocula **confirmamus**: ita vt dicendum sit, veteris potius Prærogatiue stabilimentum, quàm noui largitionem fuisse. Magis tamen placet, potius à Leone, quàm quoquam alio cœpisse, propter illa, quæ iam dixi; & quòd de priorum Pontificum aliquo vix suspicari quid tale possimus. Ac respicit fortè Leo, quando se confirmare Archi-Episcopo Hermannio Cancellariatum Ecclesiae scribit, ad suam ipsius potius gratiam, anteriori tempore desuper indultam. Eodem enim anno, quo Papa creatus fuit, post Pentecostea venit Coloniã; vt absurdum dictu non sit, tunc præsentem præsentem hæc & alia concessisse, quæ postea Romam veniens, maioris firmitatis ergò, in solenniori formâ denuo stabiluerit. Fuisse autem iam tunc Archi-Cancellarium ante hoc, quod retuli, Leonis priuilegium, ex subscriptione, infra positâ, quæ in Conciliorum Tomis extat, euidens est. Ad alteram quaestionem sine hæsitacione aliquâ respondendum est, licet ipsum Leonis Diploma expressè id non dicat, non pro solo tunc temporis Agrippinensium Archi-præsule Hermannio, sed in vniuersum pro omnibus simul Successoribus eius in perpetuum, Archi-Cancellariatum concessum fuisse. Refert Kyriander *par. 11. Commentariorum de Augustâ Treuirorum*, Diploma confirmatorium Victoris II Papæ, quod ita subscriptum est: *Datum die vii Kalend. Maij, per manus Arebonis Diaconi, vice Annonis Sancto Romanae & Apostolicæ Sedis Archi-Cancellarij, sanctæ Coloniensis Ecclesie Archi-Episcopi, anno 3. Domini Victoris Papæ 2, Indictione 10, mense Aprili, die 25.* Præterea auctor mihi est prædictus Dn. Gelenius, Ciacconium, (ipsum enim hunc Auctorem necdum vidi) non vnâ, sed centum

S. Anno
Colon. Ar.
chi-Episcopus,
S. Rom.
Eccle. Archi-
Cancellarius.

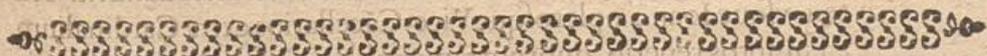
vicibus idem dicere, & exempla Papalium Diplomatum referre, quæ vice N. Coloniensis Archi-Episcopi & Archi-Cancellarij subscripta & recognita fuerint. Tomo Concil. 3, part. 1, edition. Colon. Biniana pag. 205, in Appendice literarum Leonis IX, num. 4, extat epistola eius ad Salernitanum Archi-Episcopum hac subscriptione: *Datum xi Kalend. Augusti, per manus Friderici Diaconi, Sanctæ Apostolicæ Sedis Bibliothecarij & Cancellarij, & Domini Hermannii Coloniensis Archi-Episcopi & Archi-Cancellarij. Anno Domini Leonis IX Papæ tertio, Indict. 4.* Præter Diplomata, etiam ex Historicis testata sunt, Coloniensis Ecclesiæ, hæc tum Archi-Cancellariatûs, tum Presbyterorum Cardinalium priuilegia. Wibertus enim Archi-Diaconus, antiquissimus Historicus, in vitâ S. Leonis IX, cui coæuus fuit, hac de re sequentia refert; quæ propterea etiam appono, ne quis dubitet Leonis potius quàm alterius alicuius Pontificis beneficio, istis præminentijs donatâ esse Agrippinâ, & quidê primitus secundâ eius in Germaniam profectio; ter enim intra Papatûs sui quinquenniû Teutones suos inuifit: *His sanctis insudans studijs, antiquam repetit patriam, suscipiturq; à totius gentis Nobilissimo atque Reuerendissimo Archi-Episcopo Herimanno apud Coloniâ, CVIVS PETITV concessit Dominus Papa hoc Priuilegium Sedi Ecclesiæ Coloniensis, vt ad altare S. Petri septem Presbyteri Cardinales quotidie diuinum celebrarent Officiû in sandalijs. Dedit ei quoq; officium Cancellarij Sanctæ Romanæ Sedis, EIVSQVE SVCCESSORIBVS, tribuens illi Ecclesiam S. Ioannis ante portam Latinam.* Teutonici igitur Pontifices vsu Cancellariorum in Romanam Ecclesiam vel introduxisse, vel certè frequentiore & magis celebrem illic fecisse videntur; antea enim communiore appellatione Bibliothecarij, vt dixi, maximam partem longo tempore vocabantur. Ac fortassis obseruatione dignum sit, quod ista appellatio, postquam Sedes Apostolica Italicis restituta fuisset, à diuersis proximè in illâ dignitate succedentibus intermissa fuerit. Tomo 3 Concil. par. 1, pag. 223, Nicolai II literas ab Humberto Syluæ Candidæ Episcopo ita subscriptas legimus: *Per manus Humberti, &c. Episcopi, & Apostolicæ Sedis Bibliothecarij.* Errat igitur Onuphrius, quod in transcurso monere liceat, quando scribit, Nicolaum II sine Bibliothecario fuisse. Ibidem pag. 261, Gregorij VII Constitutionem sequentibus subnotauit prædicti Humberti Successor: *Ego Petrus Cardinalis Presbyter & Bibliothecarius S. R. E. interfui & subscripsi.* A multo tamen iam tempore distincta sunt Cancellarij & Bibliothecarij officia; nec minùs hoc, quàm illud è Cardinalium Collegio, & quidem præ reliquis doctissimorum alicui committitur. Olim etiam alij admitterebantur, è quorum numero fuerunt Platina, Raphaël Volaterranus, &c. E Purpuratis Guilielmus Sirletus, M. Antonius Amulius, Antonius Carrassa, Cæsar Baronius, Scipio Cobellucius, alijque hanc Spartam ornandam

fulce-

fulceperunt, ac insigniter excoluerunt. Sed ad Cancellarios reuertor; quorum omnium primos recenset Panuinius sub nono Leone, Petrum & Fridericum Lotharingum; quorum vtrumque Diaconum Cardinalem vocati prætermittit autem, qui inter vtrumque medius fuit, *Vdonem Tullensem Primicerium*, quem refert Zyllesius in Diplomatum S. Maximini num. 23; (primicerius illic corruptè legitur) vnde suspicari quis possit, nec reliquos duos Cardinales fuisse. Petrum certè nec apud Biniam in Tomis Conciliorum; nec apud Chapeauillium in Notis, siue additione ad Historiam Leod. tomo 2; nec à Kyriandro in Commentarijs Treuerensibus aliter, quàm simpliciter Diaconum vocari reperio; idemque obtinet de Friderico: vt suspicari quis possit, isto seculo Cardinalitium titulum necdum Presbyteris cum Diaconis communem fuisse. Nam & aliàs plurimis, tum Conciliorum, tum Papalium Diplomatum vetustis subscriptionibus eadem sententia stabilitur; quorum paucas in medium proferam. Igitur ita videre est in Concilio Romano, sub Ioanne XV, an. 993 habito, in quo de S. Vdalrici Canonizatione actum est; tom. 3 Concil. part. 2, edit. Biniana, pag. 163: similiter in Concilio Lateranensi sub Paschali II, an. 1112, in quo Henricus V Imp. anathemati subiectus, & concessio inuestiturarum, tanquam per vim extorta, reuocata est. ibid. pag. 445. Circa hoc autem tempus vsus, qui hodieque obrinet, inualuisse videtur, vt Diaconis quoque Cardinalitius titulus adscribatur. Eiusdem enim Paschalis Papæ Constitutio, quâ Lateranensem Basilicam Canonicis Regularibus concedit, extat in Bullario Rom. tom. 1, pag. 16, à Cardinalibus subscripta; inter quos Diaconi quoque, non minus ac Presbyteri, Cardinales vocantur. Fortè igitur dicendum sit, non minus Diaconos ac Presbyteros antiquitus, quàm posterioribus seculis, nostroque hoc tempore, Cardinales fuisse; sed non æquè illis, quàm his promiscuè istum titulum adscribi consueuisse. Eius rei sequentia etiam veterum Papalium Bullarum fragmenta præbebunt documentum; è quibus eadem operâ constabit, non solam Ecclesiam Romanâ prisco illo æuo, sed & aliquot alias insigniores Metropolitanas ædes, Cardinales suos ex speciali Sedis Apostolicæ indulgentiâ habuisse. Refert Meibomius narrationem vetustam foundationis Metropolis Magdeburgensis; quâ inter reliqua Priuilegia eidem indulta, etiam hoc sequentibus verbis continetur: *Præterea duodecim Presbyteros, septem Diaconos, viginti quatuor Subdiaconos Cardinales, ad morem S. Rôm. Ecclesiæ ordinare, qui ad principale altare ministrantes, quotidie, excepto ieiunio, Dalmaticis, festis verò sandalijs uterentur.* Ita illic: nec iam longiùs euagabòr in excutiendis quæ de more Romanæ Ecclesiæ, circa numeros cuiusque generis Cardinalium prædictos, ac præcipuè de Subdiaconis Cardinalibus refert, alio fortassis loco trutinanda: fateor interim me de

Cardinalibus Subdiaconis præter hunc locum, necdum apud alios quid reperisse. Priuilegium Papæ Leonis IX, Coloniensi Ecclesiæ concessum, cuius in superioribus memini, inter cetera hæc habet: *Concedimus etiam atque perpetuo largimur, vt maius altare Ecclesiæ tuæ Matris Virginis honori dedicatum, & aliud ibidem Apostolorum Principi addictum, reuerendo ministerio procurent septem idonei Cardinales Presbyteri, Dalmaticis induti; quibus etiam cum totidem Diaconibus & Subdiaconibus ad hoc ministerium prudenter electis, vt sandalijs vtantur concedimus & constituimus.* Differentia vtriusque relati loci, præter numeri discrepantiam, in hoc præcipuè consistit, quod Leoninum Diploma Diaconos & Subdiaconos non vocet Cardinales, quorum vtrumque reperitur in Magdeburgensi. Sed abrumpenda tandem est occasione Diaconorum Cancellariorum facta euagatio. A tempore igitur suprascripti primi Rom. Eccl. Vice-Cancellarij Moysis, longo tempore ad illud officium promiscuè vel Cardinales, vel alij assumpti sunt, quos ordine suo in Onuphriana Epitome legere est. Ac quidem proximi illius Successores duo, vterque Cardinales fuerunt, vocaturque *Pro-Cancellario* reliqui *Cancellarij vices agentes* dicti sunt, vsque ad Honorij tertij Pontificatum; sub quo Rainerius de Castro veteri Canonicus Regularis & Prior. S. Fridiani Lucensis, primus fuit, qui commodiori vocabulo *Vice-Cancellarius* dictus fuit, veteri *vices agentis* dimisso, quod tamen postquam in Antiochenum Patriarcham consecratus esset resumpsit; Successoribus autem eius in præsentem vsque diem prius illud & recentius constanter adhaesit. Ad tempora autem vsque Ioan. 22, plerosque Vice-Cancellarios extra Cardinalium Collegium adsumptos reperio, quorum tamen aliqui eiusmodi promotionis occasione & adiumento ad purpuram ex post facto vocati sunt. E Cardinalibus fuit Hugo de S. Caro Ord. Prædicat. notissimus Bibliici textus interlinearis Glossator. A ducētis autem circiter annis hæc Vice-Cancellariorum Apostolicorum successio est. A Pontificatu Calixti III, Rodericus Borgia nepos eius è sorore hoc officium tenuit ad an. vsque 1492 quo & ipse Papa creatus est, per annos ad minimum triginta quinque. Successit illi Ascanius Sfortia, præpotens & ipse inter purpuratos & præcipuus Alexandrinæ electionis auctor; cui sub Iulio II, Galeottus Franciottus de Ruuere successit, Pontificis è sorore nepos, idemque sedente adhuc auunculo morte fratri vterino Xylto Garâ de Ruuere locum fecit. Hunc sub Leone X, Iulius Medices patruelis Papæ excepit, à quo in locum Hadriani Cathedram Apostolicam conscendente, Pompeius Columna conciliati Papatûs præmium Vice-Cancellarij dignitatem obtinuit. Hoc sub eodem Clemente viam vniuersæ carnis ingresso, ad Hippolytum Medicen Clementis agnatum, (genitus enim fuit patruelis eius, Iuliano Leonis X fratre,) Pontificio dono transfuit. Hippolytus anno 1
Ponti-

Pontificatus Pauli III, Christi 1535, veneno perijt, & Pontificis è filio nepotem Alexandrum Farnesium successorem accepit; qui diutius quàm quisquam alius Papalibus Cancellis præfuit, per annos circiter quinquaginta quatuor: tantæ, quamdiu in viuis egit, in Curiâ Rom. & Cardinalium Collegio potentie & auctoritatis, vt audita morte eius, Sixtus V, sub quo tandem defecit, exclamauerit: Nunc deinum se Pontificem esse. Huius viri, inter cetera, illustriora monumenta sunt, Caprarolæ magnificentissimum in eâ Tusciæ parte Palatium, quæ S. Petri patrimonium dicitur; & augustissimum Romæ Patrum Soc. Iesu templum, in quo etiam mortui ossa cubant. Obijt autem an. 1589, 6. Non Mart. & Sixti è sororis filiâ pronepos, decessori homonymus, Cardinalis Montaltus, vacantem morte eius locû occupauit; quem etiam multis annis tenuit, ad annû vsque 1623, quo viuere desijt, statim post Urbani VIII, qui hodiè Ecclesiam Christi moderatur, electionem. Successit illi Franciscus Cardinalis Barberinus Suae Sanctitatis è fratre nepos, isq; dũ hæc scribo superest. Cùm enim hæc Vice-Cancellarij dignitas maxima sit, & proxima in Curiâ post Pontificiam maiestatem, non faciliè cuiquam alij, quoties vacat, quàm Pontificum nepotibus ad illam aditus patet: Ac satis præterea memorabile est à tribus vltimis, licet qui hodiè est necdum ita diù præfuerit, vltra centum annos detentam esse. Omnes enim admodum iuuenes, ac potissimam partem statim sub assumptæ purpuræ primordia fuerunt promoti.

CAPVT SEXTVM.

DE EPISCOPIS, VARIORVM
Regum, & Principum Cancellarijs.

Quoniam Germanici Imperij Cancellarios, ad vsque tempora Caroli V, id est, scissam per exortas eo tempore sectas Teutoniâ, ex Ecclesiasticorum ordine omnes ferè allectos fuisse superiori Tractatu vidimus; quid noceat paucis indicare & ostendere, idem superioribus seculis per omnia ferè Europæ apud Christianos regna, vniuersalis & tralatitij moris fuisse? Nam & hodiè plerisque in locis idem obtinet, vt de Galliâ, Poloniâ, Hungariâ, &c. mox videbimus; nec fuit antiquitus frequentior ferè & certior ad insulas & tiaras sacras, quàm per hosce aulicæ industriæ gradus conscensio. Ac quod attinet Seculares in Germaniâ Principes nostros, passim inuenias, nihil illis iam ab anti-